

Suha usta zjutraj

kdo ne pozna tega občutka — toda kako lahko je temu odpraviti. Poslužite se enkrat, takoj ko vstanete, za jutranjo nego ust in zob zne paste Chlorodont. Ta osvježuje in čisti, toda ne samo to; s kislikovo soljo, ki jo vsebuje, vzpodbuja Chlorodont k močnejšemu delovanju tudi žleze slinavke in skrbi tudi na ta način za naravno nego ust. Zato imejte vedno na umu: zjutraj kot prvo, zvečer kot zadnje

Chlorodont

ZOBNA PASTA

Pospešujmo slovensko kulturo družin

Novi čas zahteva strnitev duševnih sil vsega naroda

Ustvaritve ljudskega duha imenujemo kulturo. Kultura, ki je živa last vsega naroda, je najvažnejši in najvidnejši dokaz njegovega obstoja in napredujočega življenja. Ta kultura ustvarja in ohranja narodno govorico, naravno vero, lepe običaje in čuva spomin na skupno preteklost. Ustvarja tudi doživljaja sedanjih in bodočih potreb za boljše življenje in obstoj.

V današnjih dneh je bolj kot kdaj koli nujno, da se vsak Slovenec zave svoje narodne dolžnosti, da čim bolj pospešuje in oživlja povod, zlasti pa v svojem družinskem krogu vse lepote in vrednote slovenskega katoliškega kulturnega duha. Ta duh, obogaten s prelepimi spomini iz preteklosti in usmerjen po trani volji v pravo bodočnost, naj objame letošnjo zimo vse družinske in prosvetne domove, da bomo ob skupnem doživljanju slovenstva v njegovih kulturnih vsebinah tudi skupno stopili v borbo za njih obrambo pred vsakim, ki bi po njih rešitvi hotel razrušiti tudi naš narodni obstoj.

Treznost je velika čast naših družin

Zimski dnevi, ko nas dolgi večeri naravnost silijo k delavnosti duha, so najpripravnost za duševno duhovno rast. Počitek narave, ki pušča tuji kmetovim mišicam nekaj odihla, kliče na delo duha, da razmislija, razčisti, spozna, sklepa, ustvarja, sprejema in oddaja in buči voljo in čuvstva, da bi v bodoče dober duh še v večji meri vladal nad neurejenostjo človekovih slabosti.

Sedaj imamo več časa za sestanke, pogovore, časopise, knjige, petje in igre. Ob večerih, ko po kmečkih domovih luščijo koruzo in bučne koščice, prebirajo kašo ali opravljajo skupaj kako drugo lahko delo, je dobra zaposlitev duha v veliko duševno korist. Lepo misel, blago čuvstvo, novo voljo, vredna spoznanja novih resnic — vse to nam lahko nudijo ti večeri. Iz urejenega in lepega duševnega življenja izvirajo le vsem koristna dela in dejanja.

Urejen duh ne išče užitkov v alkoholni pijači, ker ve, da tam pravih kulturnih in človeka trajno osrečujočih vrednot ni. Vsako vredno in osrečujoče uživanje je vedno le možno po dobro opravljenem delu. Zavest, da smo kako delo izvršili po najboljših sposobnostih in volji nas vedno najbolj osrečuje. Zgrešeno pa je, če tudi to srečo kažemo prijateljem in sorodnikom z vrsticami se litri vina na mizi. Mesto da bi s svojo srečo vzpodbudili druge k novim naporom za uspehi v delu, zbudimo ob alkoholni pijači v njih mnogokrat le zavist in nevoščljivost, ki sta v svojih dejanjih v nesrečo sosedom in vsej vasi. Zato ohranjajmo izraze prijateljstva in sreče le v treznosti in ljubezni do bližnjih, katerim na ta način mnogo lažje vzbujamo voljo do dobre delavnosti.

Naša beseda, pesem in igra

Slovenskemu duhu dajajmo izraza v čisti slovenski besedi, ki naj se razvija ob zimskih večerih v vsem svojem bogstvu. Ker z našim jezikom lahko izrazimo vse, kar mislimo, čutimo in hočemo, je v njem polnost bogastva našega doživljanja. Pripovedke, pravljice, pesmi, pregovori in reki, igre in šale — vse to so odlike, v katerih se na umetniški način javlja slovenski ljudski duh.

Vsaj v pripovedovanjih se spomnimo lepih slovenskih običajev, ki so pred desetletji pri našli mnogo novega in lepega v življenju zimskih dni in večerov. Ta in oni opuščeni običaj se nam bo ob tem zdel vreden ohranitve.

Ze navaona beseda družji ljudi, a pesem zapeta po vseh domačih iz duše, jih priklepa na dom, da le v njem čutijo svojo popolno notranjo srečo. Ljudske pesmi, ki so polne naših pristno slovenskih čustev, nam tako v prijetnosti krajšajo zimske večere.

Ljudskih iger in šal ne pozabljam. Ko še ni bilo naših podeželskih ljudskih odrov, so spretni igralci kazali svojo gledališko umetnost po hišah. Ti igrani prizori so izvirali iz pristnega vaškega življenja.

Slovenski pregovori in reki, ki hranijo mnogo zdrave ljudske modrosti, so se iz ust umaknili v knjige. V kolikor so še živi med nami, jih zapisujemo in uporabljamo ob priležnih prilikah. Globoka resnica, ki je vsakemu umljivo prikazana v jedrnatem pregovoru, naj tudi danes opravlja svoje vzgojno poslanstvo.

Ne pozabljam na svojevredno duševno bogastvo naših pravljic in pripovedk. Ožive naj ob zimskih večerih zopet v domačem družinskem krogu. Tudi v njih je slovenska preteklost, ki je tudi del slovenskega kulturnega duha. Zanimale bodo zlasti pripovedke, ki se nanašajo na domačo hišo, njivo, gozd, vas ali drugo bližnjo znano stvar.

Slovenskemu verskemu doživljanju pripada častno mesto ob zimskih večerih. Razen zanimivih legend in življenja svetnikov si pripovedujemo tudi vse, kar vemo o naših svetniških močeh, božjem služabniku škofu Slomšku, škofu Baragi. Njuno življenje je polno slovenskih duhovnih bogastev, ki so v svojih lepotah in vrednotah prav danes potrebna vsemu ljudstvu.

Tudi dogodki domačega kraja nudijo mnogo možnosti razgovorov. Vselej, ko se v pogovorih sučemo okoli vaških dogodkov, pazimo, da služimo vedno le dokazani resnici. Slabih domnev se izogibajmo. Slabih stvari ne pripovedujmo na dolgo in široko, ampak povdarjajmo vedno le lepe strani. O sosedih je bolje, da razpravljamo manj, nego preveč. Vztrajno pa se izogibajmo vsake sodbje, ki bi lahko bila zgrešena. saj tudi sami ne želimo biti od druoih sojeni.

Z voljo na delo!

Ljubezen do srečne ljudske bodočnosti nad bo dala tuji voljo, da bomo lahko dali družabnosti slovenskih družinskih večerov pravo slovensko kulturno vsebino. Tedaj bomo

vedno znova doživljali in spoznavali vrednost in lepoto, da smo Slovenci. Občutili bomo, da so naše pesmi za nas najlepše, da je v naši besedi tudi naša duša, v preteklosti veliko delo našega narodnega genija, a v sedanjosti naša dolžnost, da ustvarimo čim več za ohranitev in napredek našega naroda.

Vsak slovenski družinski oče bo tedaj notranje začutil, da je njegova narodna dolžnost, da stori vse, da bo družina živila v pravem, v teku stoletij nastalem slovenskem duhu. Misli na njegovo mladost na domu, na pripovedovanje starih ljudi in pridobitve iz cerkve, šole in dobrih knjig in časopisov, mu bodo prava opora pri ustvarjanju pravega in lepega družinskega doživljanja ob zimskih večerih.

Če vihar velikih borb sega tudi do nas, naj nam bo le vnet opominjevalec k naši dolžnosti, da ob poglobljenem slovenskem kulturnem delu in življenju budimo v nas predvsem one duševne sile, ki ob spominih na našo naravno preteklost ustvarjajo enotno voljo za ohranitev in okrepitev vseh Slovencev.

Naše kulturno delo in vztrajna volja po razvoju in dvigu sta stalen klicar vsemu svetu, da smo in hočemo vedno biti svobodni Slovenci.

Okoli severnega tečaja je vedno topleje

Iz norveškega glavnega mesta Oslo poročajo ta-le zanimiva znanstvena dejstva:

Norveški znanstvenik in raziskovalec Hoel je pred kratkim preiskal vse nordijske ledenike. Uspeh njegovega raziskovanja pa je, da je dognal tisto, kar so že prej nekaj let opazovali: Kakor se n eni strani polarni kraji vedno bolj ogrevajo, tako je tamkaj na drugi strani vedno manj ledenikov. Led je zadnje čase v Barentovem morju postal kar za celih 13% manjši, če ga primerjamo z ledom iz leta 1910. Ko se je po Severnem ledenem morju vozil še Nansen, je bila takrat spodnja meja mrzle polarne vode za celih 100 metrov globlje kakor je dandanes. To se je pokazalo tudi pri pomorski plovbi.

V zalivu Smeerenburg so bili trije ledeniki, pa so se v zadnjih letih za 2 kilometra skrcili. aZradi tega so se tudi atlantski tokovi v polarnih vodah znatno ogreli. Povprečna toplota tamkajšnjih voda dandanes znaša skorj za eno stopinjo več kakor poprej. Ob obalah Islandije in Grönlandije se je led v tamkajšnjem morju hudo skrcil,

zračna toplota pa je tamkaj narasla za 7 stopinj nad normalo. Prav to se pozna tudi v Sibiriji. Tamkaj so bili kraji, kjer je bila zemlja leto in dan neprestano globoko zamrznjena. Ta večno zamrznjena zemlja pa se je zadnje čase začela pomikati vedno bolj proti severu. V Meziju v Sibiriji, kjer so pred 100 leti poskušali izkopati in izvrtati vodnjak, je bilo to takrat nemogoče, ker so bila tla tako globoko zamrznjena. Zdaj pa je polarna ekspedicijska tamkaj ugotovila, da tla niso več zamrznjena in da se »večna zmrzlina« *začneja šele 40 km bolj na severu.*

Teh prikazni si znanost ne zna pravilno razlagati. Dejstvo pa je, da je tam gori vedno gorkeje, kar se pozna tudi na živalstvu in rastlinstvu. Zadnje čase so namreč našli v vodah severnih morji tudi take ribe, kakršnih doslej tam gori nikdar ni bilo. Tako se je središče svetovnega ribolovstva znova pomaknilo proti severu. Ogrevanje polarnih voda pa bo nepopisne važnosti za pomorsko plovbo. Severna pot okoli Sibirije od Murmanska do Vladivostoka, ki doslej

Najstarejši železnikar

Na god sv. Jožefa je med mnogimi drugimi Jožeti in Jožicami obhajal v Železnikih svoj 91. god najstarejši tržan v Železnikih Jožef Torkar. Obiskal sem ga ter z njim malo pokramljal. Povedal mi je, da se je rodil 3. marca 1851. leta v vasi Torka tik pod Ratitovcem. »V mladosti sem moral trdo delati. Prehodil sem mnogo dežela tedanje širne Avstrije kot gozdni delavec. Bil sem tudi nekaj časa v Galiciji, kjer sem prav dobro služil. Oženil sem se v 29. letu starosti. V zakonu sem bil prav srečen, rodilo nama je osem otrok, 5 sinov in 3 hčerke. Vdovec pa sem že 33 let in se po smrti žene nisem več ženil, dasiravno bi jo lahko še dobil. V mladih letih sta mi pomrli dve hčerki in trije sinovi. Dva sta postala žrtev poklica. Oba sta se v najlepših letih življenja ponesrečila pri gozdni deli. Resno bolan nisem bil nikoli, no, saj pa tudi nekdanji ljudje niso bili tako rahločutni za bolezni kakor danes, bili smo vse bolj odporni, nego je današnja generacija. Živel sem zmerno, kadil nisem nikoli, pijančeval tudi ne, kljub temu pa nisem bil kakor bi rekel, strog abstinent, za potrebo sem popil pri težkem delu tudi šilce žganja, vino pa je bilo le za bolj svečanostne dneve. Vid imam še prav izvrsten, le pogledje me, berem še vedno brez naočnikov — in res je vzel v roke knjigo »Življenje svetnikov« *te prav z lahkoto čital).*

Oče Torkar je samouk ter prav dobro bere kar mu pride v roke, predvsem pa rad prebira nabojne knjige in »Slovenca«. »Gotovo mi ne boste verjeli, je rekel, da sem bil kot 87 letnik še na Ratitovcu, pred dvema letoma pa sem šel še v svojo rojstno vas v Torko pod Ratitovcem. Še danes — je pripomnil v šali — bi šel na Ratitovec, ker nogo so mi še kar čvrste, le sem in tja se me poloteva vrtoglavlca, tedaj pa moram sesti, sicer bi padel.«

Jubilantu živita še dva sina, ki sta oženjena, in ena hčerka, ki je že dolgo vrsto let uslužbena pri gostilničarju in trgovcu g. Zbontarju Ivanu v Zalilogu. Jubilant se prav živo zanima za današnje razburkane razmere po svetu, je globokoveren ter gre k službi božji v poletnem času vsak dan.

Slika ga predstavlja v starosti 70tih let, ko bere »Slovenca«. G. Torkarju želimo še mnogo čvrstih let do skrajnih mej življenja.

Boj savinjskih splavarjev

Celje, 26. marca.

Delavstvo gozdne, lesne in žagarske stroke v Savinjski in Zadreški dolini se je v zadnjem času začelo organizirati v strokovne organizacije, da bi lažje doseglo izboljšanje razmer. Do sedaj so bile že tri razprave s podjetniki, dosežen pa je bil sporazum le glede ureditve plač za tesarje, gozdne delavce in žagarje. Gozdni delavci morajo dobivati za deseterno delo plačo od 55 do 70 din. Žagarji, ki v akordnem delu niso dosegli minimalnih mezd, si morajo iste uveljaviti. Glede doležitve plač za splavarje se kljub posredovanju zastopnikov oblasti in Delavske zbornice ni dosegel sporazum. Zato sta ZZZ in JSZ naslovili na Obrtno zadrugo ob Rečici ob Savinji kot predstavnici splavarjev vlovo, v kateri zahtevata v najkrajšem času razgovore na naslednji osnovi: za vožnjo iz Ljubnega ob Savinji in iz Kroke v Zadreški dolini do Celja 200 din, iz Ljubnega na Rogljico 600 din, iz Kroke na Rogljico 570 din, iz Smartnega ob Dreti na Rogljico 550 din, iz Mozirja 450 din, v Mitrovico se plača krmarišu 2000 din, drugim pa 1800 din. Če Obrtna zadruga ne pride na razgovore, bosta organizaciji zaprosili za poravnalno razpravo potom oblasti.

ni bila plovna, pstaja s tem plovna. Tukaj zdaj zlasti v mesecih od julija do oktobra plovejo ladje, če toplota le dovolj dolgo drži, s čemer bo uresničen stari sen, da bi severna morska pot postala redna trgovinska in prometna cesta, ki bi severni del Azije odprla svetovnemu prometu.

Najbrž so te prikazni le posledica Zalivskega toka in pa toplejših zahodnih vetrov.

P. S. Finžgar:

Pod svobodnim soncem

Povest davnih dedov

46.

47

48.

46.

Hitro se mu vrača zdravje, kajti sestra Ljubinka ga neguje s sestrsko ljubeznijo.

47.

Še slovenski tabor slavi zmago s petjem in plesom, ko se pred njimi pokaže hunski poglavar Tunjuš s svojim spremstvom. »Namenjen je v Hilbudijev tabor, ko pa zagleda pred seboj Slovence in starešino Svaruna, se takoj znajde in nagovori Svaruna: »Premagal si Hilbudija! Odprta so ti vrata v Bizanc! Svarun: »Vem. Toda Antje — naši zavezniki — se hočejo vrniti, odkoder smo prišli... Kam pa ti?«

48.

Tunjuš: »V Bizanc, da od carja Uprave izmamim denarja. Upam, da bo dovolil meni in mojim prenočiti pri tebi!«

